

קובץ

הערות וביאורים

בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

☆

בפשש"מ, רמב"ם, נגלה וחסידות

ה' טבת
ויגש

גליון יד (תכג)

יוצא לאור על ידי

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

417 טראי עוועניו

שנת תשמח, תהא שנת חירות משיח - שנת הקהל

שמונים וחמש שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

ב"ה, עש"ק פ' ויגש, יום הבהיר ה' סבת, שנת תשמח.

תוכן הענינים

שיחות

ה הקריאה דנשיא אחד בשבת חנוכה.....ה
ה הדלקת נ"ח בחדר שינה.....ה
ה בהביאור ברמב"ם בענין שטר פרוע.....ה
ז בענין הנ"ל.....ז
ל שליכות הפטרת שבת מחר חודש - לר"ח.....ל

לקוטי שיחות

יב תשובה מצד בחירה חפשית.....יב
יג המעלה בתשובה שבאה בלי סיבה חיצונית.....יג
יד ראובן פתח בתשובה תחלה.....יד
טז תשובה אמיתית הוא רק שמרגיש בחטאו.....טז
יז סיבת גילול פנימיות התורה.....יז
יח בהחילוק בין מצות לולב למצות ישיבת סוכה.....יח
יט בענין פעולת כה"ג (וחמש תפלות) ביוהכ"פ (גליון).....יט
כ למה אין גזירה דרבה בפסח.....כ

פשוטו של מקרא

בפירוש רש"י עה"פ (וד"ה)

כא מד, יח ויגדש אליו.....כא
כא שם, כז שתקת רש"י.....כא
כג שם, כט והורדתם את שיבת גו'.....כג
כה שם, לב כי עבדך ערב את הנער.....כה
כו מה, ד גשו נא אלי.....כו

שם, ט מהרו ועלו אל אבי.....כז
 שם, יב והנה עלניכם רואות.....כח
 שם, יד ובנימין בכה על צואריו.....כח
 שם, טו וינשק.....ל
 שם, שש ואחרי כן.....ל
 שם, כד אל תרגזו בדרך.....ל
 מו, ב יעקב יעקב.....לא
 שם, ד שתיקת רש"י.....לב
 מז, ט שתיקת רש"י.....לב
 שם, י ויברך.....לב
 שם, כו בפסוק.....לג
 שם, כז ויאחזו בה.....לד
 לב, ה עם לבן גרתי (גליון).....לד

רשימת בלאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירש"י דפ' ויחי...לה

חסידות

המע' בשמן (ואור שלו).....לח

רמב"ם

מ"מ להרמב"ם שלא צולינו בספר מ"מ.....מ

שונות

בענין אמירת בני אדם.....מב

ש ל ח ו ת

א. במה שנתבאר בהשיחות דחנוכה אודות דבשבת קוראים רק קריאה דנשיא אחד ולא של נשיא דיום שלאח"ז משום דשבת אינו מכין לחול, לכאורה יש לעיין מהא דמפטירין שבת ערב ראש חודש הפטורה דמחר חודש, הרי דגם בשבת כבר מכינים על מחרתו ולכן קוראים הפטורה זו?

*

ב. ב' במה שנתבאר דבחדר שינה לא שייך הדלקת נרות חנוכה לכאורה ל"ע מהא דכתוב בס' נטעי גבריאל (חנוכה) סל' ד' סעי' ב' דבחורים הנמצאים בישיבה וישנים בפנימיה ל"א שדליקו בחדר שינתם, וכ"כ הגר"מ פילנשטיין ז"ל ובשו"ת שבט הלוי ה"ג סל' פ"ג עי"ש, ואולי ל"ל דזהו משום דזהו עיקר דירתם, משא"כ באדם שיש לו חדר אחר בביתו ששם עיקר תשמישו אין לו להדליק בחדר שינה.

הת' מנחם פעלדמאן
- תלמיד בישיבה -

ג. בהתוועדות קודש דש"פ וישלח הביא כ"ק אד"ש הרמב"ם הל' מלוה ולוה פל"ד ה"ז בשטר שלוה בו ופרעו אינו חוזר ולוה בו שכבר נמחל שעבודו ונעשה כחרס והקשה א' דיש ב' מיני שטרות שטר שפועל חלות כמו שטר קידושין ושטר לראי' כמו שטר מלוה והראי' היא בקיומה גם כשחוזר ומלוה בו פעם אחרת א"כ מדוע אינו חוזר ולוה בו. ב' הלשון ונעשה כחרס דלכאורה חרס יש לו מסולמות דבכמה ענינים והול"ל ושטר זה בטל.

ותירץ דהרי השטר מלוה אינו אלא לראי' אלא גם משעבד כל נכסיו ע"ד עדי קידושין שפועל חלות ולכן אינו חוזר ולוה בו שכבר נמחל שעבודו ובנוגע להלשון נעשה כחרס תירץ דהרי השטר יש בו חשיבות לצור' ע"פ צלוחותו.

וצריך בלאור דהרי הרמב"ם ג' פרקים קודם להלכה זה בפל"א הביא בנוגע להשעבוד שפועל השטר וא"כ מעיקרא מאי קסבר ולבסוף מאי קסבר וגם צ"ב מדוע דוקא בהלכה

ולבסוף קא סבר דאין סתירה לומר דהולכין אחר השעבוד אע"פ דחוששין לזיוף די"ל דהרמב"ם פוסק בהל' מלוה ולוה פכ"ז הט"ז דיד בעל השטר על התחזונה מפני שהוא המוציא מחבירו ואינו מוציא אלא בדבר שאין בו ספק ועפ"י"ז י"ל דמטעם זה חוששין להשעבוד לחומרא ולא תקנו דיועיל לקולא בשטרות ולכן השטר פסול דהלכה זה וק"ל.

ויש לומר דזהו מ"ש הרמב"ם דנעשה כחרס בהלכה זה דוקא די"ל דרצה לרמז לענין הנ"ל דאע"פ דהשטר בטל נעשה כחרס דגם שטר מחרס [דבר שחוששין לזיוף וי"ל דהשתמש בדוגמא הכל קצרה או י"ל באו"א ואכ"מ] ג"כ בטל דנזהרין מזיוף ואין סתירה מזיוף להלכה זה כנ"ל.

ועפ"י"ז מובן מה שבהלכה לפני"ז דטוען דהשטר הוא מזויף והמלוה מודה ג"כ כותב דחרס הוא חשוב די"ל דרצה לרמז דענין זה דחרס מביא בקשר לזיוף וא"כ ה"ה בהלכה זה [וזת כותבו ג"כ בהלכה לאח"ז י"ל דכיון דהוא מטעם דהלכה זה או באו"א ואכ"מ] ועפ"י"ז יובן עוד דיוקים ואכ"מ.

הת' יוסף יצחק הכהן פעלדמאן
תלמיד בלישיבה

ד. במה דנתבאר בהתוועדות דש.פ. וישלח על הרמב"ם הל' מלוה ולוה פ"י"ד ה"ז "שטר שלוה בו ופרעו אינו חוזר ולוה בו שכבר נמחל שעבודו ונעשה כחרס" דלכאורה צריכים להבין הטעם בזה דהנה ידוע דב' מיני שטרות הם שטרלי גיטין וקידושין שבהן השטר פועל חלות הענין משא"כ שטרלי הלוואה דאינן עומדין אלא לראי-ה, וא"כ למה לא יחזור וללוה על סמך שטר זה, (ובפרט עפ"י בלאר הגמ' דאילרי בו ביום שהלוה ההלוואה הראשונה דליכא למיחש למידי - ואע"פ דלא שכיחי) וקילמ"ל אין כותבין שעות בשטרות, ועוד מהו הדיוק דנעשה כחרס ואי משום להדגיש אל חשיבותו הו"ל לכתוב דנעשה כעפרא דארע בדטלי לגמרלי, דבנוגע חרס מצלינו כמה דינים בדיני טומאה וכו"ב.

ונקודת הביאר בזה, דגם בשטר הלוואה נעשתה על ידה חלות ופועלת השעבוד לשלמו, ומשום הכל אינו חוזר ולוה בו שכבר נמחל שעבודו דהיינו תוקף חלות זה נתבטל ע"י פריעת ההלוואה הראשונה ושוב אין לשטר

זה תוקף כלל, ומ"ש הרמב"ם ונעשה כחרס דווקא, משום דחשיב טפי עכ"פ לצור עפ"י צליחותו ולכן אאפ"ל דנעשה כעפרא דארעא.

ולכאורה אעיקר מילתא קשה דבשביל מה הוסיף הרמב"ם דונעשה כחרס כלל דהנה מקורו הוא ממס' בבא מציעא דף ל"ז ע"א וז"ל: הא דאמרית משמיה דר"י שטר שלוה בו ופרעו אינו חוזר ולוה בו שכבר נמחל שעבודו, ע"כ. ואינו אומר אח"כ ונעשה כחרס.

(ולכן בההלכה שלאח"ז המוציא שט"ח מקויים על חבירו ואמר הלוה הלא פרעתוך ואמר לו המלוה כן היה אבל חזרתו והחזרתו לך המעות והלויתי אותך פעם שניה הרי בטל השטר שנפרע והרי הוא כחרס - וראה במקורו מס' בב"ב דף ל"ב ע"ב)

ויש לומר בזה ובהקדם: ידוע מחלוקת הפוסקים (בשו"ע חו"מ סי' מ"ח) באם הלוה בשטר כזה פעם שניה אי יכול לגבות מבני חורין דבש"ך סק"ב מביא דבעיר שושן כתב מתחלה דמבני חרי גבי ואח"כ כתב דאפשר דאפילו מבני חרי נמי לא גבי ובסמ"ע האריך להשיג עליו ופסק דשטר שנמחל שעבודו גובה מבנ"ח וכל דבריו לא נהירין לו כלל וראי' שהביא מהרא"ש פ"ד דנדריים (דף כ"ז ע"ב) גבי מי שפרע מקצת חובו והשליש השטר כו' עד ואם לא בא לזמנו ופרע לו חוזר וגובה מבנ"ח .. לאו ראי' היא דאפילו למאי דכתב הרא"ש שם דתחלה לא דמי כלל דשאני התם דאין הלוה כופר בכלום והלכך נקנה לו השטר למלוה במסירה כמו שהתנה מתחלה שאם לא יתן לזמן פלוני וקנה לו השטר במסירה ויגבה הכל ומכל שכן למאי דמסיק הרא"ש שם. (ועי' במאירת עינים סק"א שם).

וכן כתב בשו"ת הריב"ש סי' שפ"ב בפשיטות בשטר שנמחל שעבודו לא גבי כלל אפי' מבנ"ח דכיסופא בעלמא הוא וראה גם באוצר מפרשי התלמוד בהדין דשטר שלוה בו, (בהערות שם).

ואולי י"ל עוד בזה, דהנה ידוע מה שפסק הרמב"ם בשאר שטרות (בהל' מכירה פ"א ה"ז - ובהל' גירושין פ"א וראה באנצקלפדיה ערך גט ע' תקצ"ב ב' אופנים בזה - ובהל' אישות פ"ג ה"ג) דיכול לכתוב

השטר על גבול חרס, אע"פ דחרס הוי בכלל הנזיל דברים דיכול להזדייק, משא"כ בשטרי הלואה פסק הרמב"ם פ' כ"ז ה"א שטר כתוב בכל לשון ובכל כתב אם ה"י עשוי כתיקון שטרי ישראל שאינן יכולים להזדייק ולא להוסיף ... הרי הוא כשר וגובלן מן המשועבדין.

והביאור בזה הוא דס"ל הרמב"ם כר"א דעדיל מסירה כרתו וא"צ לעדיל חתימה כלל (וראה בזה סברת הר"ן דגלטין) ומש"ה יכול לכתוב שטרות אלו אחרים אבל ה"מ דשטרי גלטין וקידודשין דאינן עומדים אלא לפי שעה (דאע"פ דבגט וכיו"ב מצינו דאי בעל למינסביה צריך הגט אעפ"כ עיקרו לאו לכך נכתב) אבל בשטרי הלואה דעומדין לראיה וכלשון הפסוק למען יעמדו ימים רבים מודה דבעינן דבר שאינו יכול להזדייק.

ומש"ה ל"ל דהוסיף הרמב"ם דנעשה כחרס דאע"פ דאיזה חשיבות יש לו בכל שטרות דיכול לכתוב על חרס, אבל כאן לא יועיל משום דחרס לאו כלום היא (אבל עדיין צ"ע מהלכה שלאח"ז).

הת' צמח ראזנפלד
- תלמיד בישיבה -

ה. בהתוועדות דש"פ בראשית תשמ"ז בהנחת לה"ק בסעי' ח' שאל כ"ק אד"ש דבר תמוה שמצינו בענין הפטרה ד"מחר חודש":

מהי שליכות הסיפור אודות יהונתן דוד (מלבד ב' התליכות "מחר חודש") דאינו שייך לתוכן הענין דערב ר"ח?!

בדרושי חסידות, נתבארה השליכות לערב ר"ח מכיון שענינם של דוד ויהונתן בספירות הוא ז"א ומלכות וכו' אבל אעפ"כ, פשטות הסיפור בתנ"ך "אין מקרא יוצא מידלי פשוטו", אינו שייך לערב ר"ח.

ועוד: "מחר חודש" אינו מבטא את תוכן דיום זה, כל אס, התוכן דיום שלמחרתו! עלי"ש בארוכה, ונשאר בקושיא.

והנה, מצאתי דרוש בענין זה, הנא' בשם הר"י ל. ד. סולובציק, שמקשה:

א - מדוע יש הפטרה מיוחדת לערב ר"ח?

ב - מהו שליכות סיפור דוד ויהונתן עם ר"ח?

ג - מדוע בסיפור, יהונתן עזר לדוד? הרג עלי"ז המלכות היתה עוברת לדוד ולא לו עלי"ז שהי' בנו של שאול?

ומבאר, ע"פ המדרש (ב"ר פ"ו ג, סוכה כט, גא) שישראל דומים ללבנה ואוה"ע דומין לחמה דהחמה מאירה באותו תוקף משך היום, ואח"כ שוקעת ונעלמת, כך הוא בנוגע לאוה"ע משא"כ הלבנה, אורה נתרבה כל יום עד ט"ו לחודש, ואח"ז אורה מתמעטת עד שנעלמת ביום ל' אבל מיד לאח"ז, מתחדשת הלבנה.

כך, מפרש המדרש הוא מלכות דוד דהתחילה מיהודה, פרץ, נחשון, ישי, דוד והגיע לשלימותה עלי"ז שלמה שהי' הטי"ו לשלשלת זו, ובזמנו נבנה בהמ"ק, ואיש ישב תחת גפנו ותאנתו והי' שלום בכל הארץ (ראה זח"א קנ, א שאז הי' קזימא סיהרא באשלמותו וכן שמו"ר ט"ו). ולאחרי שלמה, מלכותו התחילה לרדת עד מלך צדקיה, שהלכו לגלות.

אבל, אין הפירוש שמלכות ישראל נעלמה אלא ע"ד שהלבנה מתחדשת כך מלכות בית דוד התחדש, ותאיר בקרוב ממש.

וזהו הוראת ההפטרה: יום לפני חידוש הלבנה כאשר הלבנה חושך בתכלית, מקוים: אנו ל"מחר חודש" - בליאת משיח צדקינו.

וזהו ג"כ תוכן סיפור דוד ויהונתן. יהונתן הבין דיש צורך להעביר את המלוכה לדוד, בעבור טובת כלל ישראל. כל דוקא לדוד ניתנה הבטחה ע"י נבואה, ולא לאביו שאול, להיות חמלך נצחי, כמש"כ "והי' כשיחטאו בניך לי, וגו' בשבת אנשים, ובנגעו בני אדם, אך חסדי אל יסור ממנו".

יהונתן הבין דע"י מינוי דוד למלך, בני"ג יהיו מובטחים לביאת משיח. אע"פ שכמה ממלכי מבית דוד חטאו, מ"מ המלכות נשארה אצלם, משא"כ אצל שאול, דלאחרי שחטא

פעם א' הפסיד את המלכות.

וכביאור הרמב"ם, דלא מספיק לרצות ולקוות לביאת משיח, אבל צריך ג"כ להאמין שיהי' מזרע דוד ושלמה ולכן איזשהו נסיון להחליף את המלכות לשאול, אבשלום, אדניהו ה' מפריע לגאולה השלימה.

וזהו הטעם מדוע מצינו כו"כ הפטורת שעוסקים עם נסיונות להפיל את מלכות דודו ושלמה (כגון הפטרת חגי שרה).

וזהו ג"כ הטעם שבעת קידוש הלבנה, שהוא חידוש הלבנה, הוא ע"ד התחדשות דכלל ישראל, מצינו בברכה "שהם עתידות להתחדש כמותה" ולאח"ז אומרים "דוד מלך ישראל חי וקיים" וזהו ביטוי שאמרה בת שבע לדוד כשהבטיח לה דוד ששלמה יה' מלך אחריו.

וזהו הטעם מדוע "מחר חודש" גאולה שלמה, מובטחת ע"י נצחיות דוד המלך, שזרעו יהי' משיח יהונתן אהב לא רק את דוד המלך, אלא כל דורות העתידות של כללי ישראל, וזהו תוכן המס"נ של יהונתן בעבור כלל ישראל.

הרב מיכאל לוזניק
מיאמי פלארידא

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

ו. בלקו"ש פ' מקץ (סעי' ד') מכאר דתשובה לאמיתתה היא כאשר האדם מתעורר מצ"ע לשוב אל ה' ולא מפני סיבה מבחוץ שהכריחה או עכ"פ גרמה שיעשה תשובה, כי כיון שענין התשובה הוא עד ש"יעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם", הרי אם היתה סיבה חיצונית לתשובתו אין כאן "בטחון" גמור "שלא ישוב לזה החטא לעולם", ע"כ.

ולכאורה לפי מ"ש הרמב"ם בפרק י' ה"ב בבבאור הענין 'העובד מאהבה שעוסק בתורה ובמצוות לא מפני דבר בעולם, לא מפני יראת הרעה ולא כדי לירש הטובה אלא עושה האמת מפני שהיא אמת וכו', לכאורה י"ל דגם כאן הכוונה דתשובה אמיתית היא רק תשובה מאהבה דאין זה מחמת איזה סיבה חיצונית אלא מצד עצם הענין שרוצה להתקרב לה', וזהו ג"כ מה שהובא כאן לשלול התשובה שעושה "מיראה" או "מכשלוך כח", דהכוונה שהתשובה צריך להיות מאהבה דוקא. אבל לפי"ז אינו מובן כ"כ למה לא הוזכר כאן בהדיא אודות תשובה מאהבה.

אבל באמת נראה דאינו כן, דבמאירי יומא פו, ב, כתב וז"ל: כך שאינו שב מאהבה אלא מיראה ע"י יסורין תשובתו מ"מ כשהיא בתנאים הצריכים לה תשובה גמורה היא, אלא שמכל מקום כשהיא מאהבה ובלא סיבה היא מעולה ביותר ועליה נאמר שהיא מגעת עד כסא הכבוד כו' עכ"ל, ואח"כ כולל בסוג זה כשעושה תשובה "ואין לתשובתו שום סיבה אלא יראת שמים גמורה", דנמצא מזה דגם הכא אין הכוונה בהשיחה לתשובה מאהבה דוקא אלא העיקר דאינה מחמת סיבה חיצונית אלא משום שרוצה לשוב אל ה' בלבד, ולפי"ז צריך לומר דמה ששולל התשובה "מיראה" הכוונה הוא ליראה מיסורים, אבל לא ליראת שמים גמורה, ועי' בס' הלכות תשובה רפ"ב, ובעקבי השדה ע' קמ"ג.

מיהו הענין דזדונות נעשים לו כזכיות, הנה לפי המבואר בתניא פ"ז יוצא דזהו דוקא בתשובה מאהבה רבה מעצם הנפש מעומקא דלבא עיני"ש, ובלקו"ש פ' מצורע תשד"מ סעי' ו'.

*

ז. ב) באותו הסעיף ממשיך לבאר דזהו ג"כ דיוק לשון הרמב"ם שלאחר שמאריך בב' פרקים (פסוק ה-ו) ע"ד בחירה חפשית של האדם כ' (ברפ"ז) "הואיל ורשות כל אדם נתונה לו כמו שבארנו **ישתדל** אדם לעשות תשובה ולהתוודות בפניו מחטאיו ולנעור כפיו מחטאיו כו" דמ"ש כאן דוקא לשון זה, הוא מפני שכוונתו היא לאופן התשובה שהתחיל לבאר (בפ"ה) שבאה אך ורק מבחירתו החפשית של האדם, ולכן **"ישתדל** אדם לעשות שובה", כלומר ענין התשובה צ"ל תוצאה **מהשתדלותו** ורצונו של האדם מצ"ע בחירתו החפשית לגמרי, שהאדם מצ"ע מנער כפיו מחטאיו, ופשיטא שאינו בא מחמת שהכריחו אותו (מלמעלה) לעשות תשובה, ע"כ.

דלפי"ז נמצא דכוונת רמב"ם כאן הוא להדגיש בעיקר שהתשובה שהאדם עושה צריך להיות מצד בחירתו ורצונו מצ"ע, ולפי"ז אולי אפשר לתרץ מה שמקשים כאן המפרשים: א) דכיון שיש מ"ע לעשות תשובה (וכפי שהאריכו באחרונים להביא ראי' מלשון הרמב"ם בהכותרת "ששוב החוטא מחטאו לפני ה' ויתודה" וראה בחידושים וביאורים לש"ס ח"א סי' ל"ח בארוכה, וראה בהערה 21 כאן) איך איך מתאים בזה לומר ש"**ישתדל** אדם לעשות תשובה" הלא זהו חיוב מן התורה, והאם אומרים כן גם בשאר מצוות עשה שישתדל לקיים מצוות וכו' שהוא מחוייב לקיים? ב) ולמה אומר הטעם כדי שלמות והוא בעל תשובה ויזכה לחי העולם הבא ולכאורה עדיפא מיניה הו"ל למימר כדי שיתכפרו לו עוונתיו, דזהו טעם הפשוט בעשילת התשובה? ג) בכלל למה צריך ליתן טעם בזה הלא זהו מ"ע מן התורה? ד) איך כתב בתחילה ולהתוודות בפניו ואח"כ ולנעור כפיו מחטאיו, דלכאורה הו"ל למימר הסדר הפוך קודם הענין דלנעור כפיו מחטאיו דזהו"ע עזיבת החטא, ואח"כ הענין דוידוי, כיון דוידוי בלי עזיבת החטא ה"ז כטובל ושרץ בידו וכמ"ש לעיל פ"ב ה"ג?

ולפי השיחה אפשר לומר דכאן לא אילרי הרמב"ם מעצם מצוות התשובה, כל המצוה מתקיים גם אם עושה זה מחמת סיבה חיצונית, וכמ"ש המאירי לעיל דאף שהיא מתוך יסורין כשהיא בתנאים הצריכים ה"ז תשובה גמורה, אלא דכאן אילרי אודות אופן התשובה שצריך להיות רק מתוך בחירתו ורצונו מצ"ע, והוא בא בהמשך לב' פרקים הקודמים דאילרי אודות בחירה חפשית, ולפן שפיר כתב "ישתדל"

דהכוונה דאופן התשובה לה' מתוך בחירתו וכנ"ל בהשיחה, ולא קשה כנ"ל דהרי זהו מ"ע, כיון דהמ"ע מתקיים גם כשאינו רק מתוך בחירתו, ועפ"ז אפשר לומר ג"כ דזהו מ"ש "כדי שימות והוא בעל תשובה וכו'" דכוונתו דרק תשובה באופן כזה מתקיים ואינו מתבטל כמבואר בהשיחה כיון דאינו מחמת סיבה חיצונית הגורמת, ובמילא מובטח לו שתשובתו לא יתבטל ובמילא יזכה לחיי העולם הבא, וכמבואר בלקו"ש שלח תשמ"ז בארוכה דזהו"ע השלימות בדביקות ה' [ואינו ענין של **שכר**] אלא הוא המשך מעבודתו שדיבקתו בה' תהי' בתכלית השלימות עילי"ש, וזהו ג"כ כוונתו מה שנותן טעם ולא מספיק במה דזהו מ"ע מה"ת, כיווד כאן נתוסף על המ"ע שיכול להתקיים גם כשאינו רק מצד בחירתו ומ"מ מבאר המעלה בתשובה כשהיא בבחירה חפשית דאז מתקיים, ועפ"ז לא קשה ג"כ דאיך אפשר לומר דיתוודה ואח"כ ינוער כפיו הלא זהו טובל ושרץ בידו, אלא דלהנ"ל מובן כמבואר בהערה 22 ד"לנעור כפיו" ההדגשה מה שעושה זה **מצד עצמו** ומצד בחירתו ולא מצד סיבה חיצונית, נמצא דגם לפני זה יש אצלו הענין דעזיבת החטא, אלא דכאן בא ההוספה דהעזיבת החטא אינו מצד סיבה חיצונית אלא מה שהוא מצד עצמו נוער כפיו, ובמילא לא שייך לומר דבעת הולדו ה"ז טובל ושרץ בידו, כיון דגם לפני זה כבר עזב חטאו.

*

ח. ג) בסעי' ה' מבאר דראובן שהוא "פתח בתשובה תחילה" הוא הוא שלמד שאר השבטים דרכה של תשובה, ובהערה 28 שם כתב וז"ל: עפ"ז מובן בפשטות מה שאמר הקב"ה דוקא לראובן (ב"ר פפ"ד, יט) "מעולם לא חטא אדם לפני ועשה תשובה ואתה פתחת בתשובה תחילה" - אף שגם אדה"ר וכן קיין עשו תשובה, כב"ר ספכ"ב (ראה הגהות הרש"ש לפפ"ד שם), כי "מעולם לא חטא אדם ועשה תשובה" - "תשובה" שלימה מצ"ע, לשוב אל ה' על חטאו כראובן שעשה תשובה בבחירתו החפשית (בלוי כל ענין צדדי), משא"כ באדה"ר וקיין שעשו תשובה אחר שהי' עונש ונזיפה מהקב"ה וכיו"ב. עכ"ל. וכן נתבאר בהשיחה דחנוכה.

וגיש להעיר בזה כמה שממשיך כב"ר שם "חייך שכן בנך עומד ופותח בתשובה תחילה ואיזה זה הושע, שנאמר שובה ה' עדי ה' אלקיך" ולכאורה צריך בלאור במ"ש דהושע פתח בתשובה והלא מציינו כבר בתורה כמה פסוקים אודות תשובה,

וכן היו נביאים לפני הושע שהוכיחו כבר על התשובה ומהו הענין דהושע פתח בתשובה תחילה.

ולפי השיחה אפ"ל דהושע חידש ענין זה של תשובה בלי שום סיבה חיצונית, דאז דוקא מתקנים ובודאי שילך שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם, דענין זה באמת ילפינן מהושע במה שאמר שובה ישראל עד ה' אלקיך וכאיתא בילקוט על הפסוק שם (הושע י"ד) "אומרים ישראל לפני הקב"ה רבונו של עולם אם אנו עושים תשובה מי מעיד עלינו, אמר להם הקב"ה לרעה נעשיתי עד וכו' ולטובה איני נעשה לכם עד, הוי שובה ישראל עד (עד) ה' אלקיך, ע"כ. הרי דמהושע ילפינן ענין זה שהתשובה צריך להיות באופן שהקב"ה יעיד עליו שלא ישוב עוד וכו' וזהו ע"י שובה ישראל וגו' **כי כשלת בעונך** דזהו עצם הסיבה שעושה תשובה ולא מצד סיבה אחרת, וזה נתחדש ע"י הושע שציוה זה לכל ישראל. (מיהו הרמב"ם מביא ע"ז פסוק אחר מהושע ממ"ש "ולא נאמר עוד אלקינו וגו' ויל"ע).

ויש להוסיף ג"כ מ"ש המאירי יומא שם דהא דאמרין דגדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד ה"ז רק בתשובה שאינה מחמת סיבה חיצונית עיל"ש, וענין זה שמגעת עד כסא הכבוד ג"כ ילפינן ביומא פו, א, מהושע ממ"ש עד ה' אלקיך, הרי מוכח גם מזה ברור דהושע אירי אודות תשובה שאינו משום סיבה חיצונית אלא משום רצונו בלבד שרוצה לשוב לה'.

ויש להעיר גם מתשובת ישמעאל שהי' לפני תשובת ראובן (כמבואר ברש"י סו"פ תולדות), ולפי השיחה מוכרח לומר דזה היל' ג"כ בהמשך לעונש ונזיפה מהקב"ה, ואולי זה קשור עם מה שאמר הקב"ה לאברהם דרק בליצחק יקרא לך זרע ולא בישמעאל וכן במה ששלחו אברהם מביתו וכו' ויל"ע יותר.

ועי' ג"כ בפ' מהרז"ו בב"ר שם שתירץ ע"ד המבואר בהשיחה.

ובס' לתשובת השנה בהפיתחה האריך ג"כ להקשות על החידוש שבתשובת ראובן על אדה"ר וקין וכו' וביאר בארוכה עפ"י יסוד ההפרש דתשובת ישראל לתשובת בני נח, דתשובת בני נח פועל רק על להבא שאין מענשים לו על

להבא, אבל נוגע להעבר אין התשובה יכול לתקן החטאים למפרע משא"כ בישראל פועל התשובה גם למפרע דזדונות נעשים לו כזכיות (ועי' לקו"ש ח"ו ע' 59 וקובץ הערות אות רל"ב, ובהערות וביאורים גליון שנ"ט אות ג' וגליון תכ"א אות ח' ועוד) ותשובתם של אדם וקין היו בגדר תשובת בני נח שפעל רק על להבא, משא"כ תשובתו של ראובן הי' תשובת ישראל שפעל גם למפרע, ומבאר בזה לשון המדרש בב"ר ס"פ כ"ב "פגע בו (בקין) אדם הראשון, א"ל מה נעשה בדינך א"ל עשיתי תשובה ונתפרשתי, התחיל אדה"ר כו"י" ואינו מובן מהו הלשון "ונתפרשתי" ולהנ"ל ניחא שהתשובה היתה כפשרה שלא הועיל לגמרי גם על העבר אלא מכאן ולהבא אבל עצם החטא נשאר במציאותו עי"ש בארוכה.

אבל לשון המדרש בנוגע לראובן "ואתה פתחת בתשובה תחילה" משמע בהמבואר כהשיחה שעשה תשובה מצ"ע כך שום סיבה חיצונית.

*

ט. ד) בסעי' ו' מבאר שהתשובה האמיתית היא לא רק כשהיא בבחירתו החפשית של האדם, אלא שבשעת התשובה עליו להכיר שגם החטא הי' בבחירתו החפשית והוא אשם בזה, כי כל זמן שיש לאדם תירוץ ואמתלא לתלות בהם סיבת חטאו אין תשובתו של האדם תשובה אמיתית שירצה לעזוב רשעו ולשוב אל ה' באמת ולבב שלם מאחר שאין אצלו הכרה ברורה בחטאו שהוא מדעתו ומרצונו עזב את ה', עי"ש.

ויש להעיר בזה ג"כ במ"ש הרמב"ם בפ"ב ה"ב "ומה היא התשובה הוא שיעזוב החוטא חטאו ויסירו ממחשבתו ויגמור בלבו שלא יעשהו עוד כו' וכן יתנחם על שעבר שנאמר אחרי שובי נחמתי ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם כו'" דלכאורה אינו מובן דהענין דיעיד עליו יודע תעלומות שייך להענין דקבלה על להבא, ולמה הפסיק הרמב"ם עם הענין שיתנחם על העבר שהוא חרטה על העבר ואח"כ חוזר להענין דקבלה על להבא.

וביאר בס' כוכבי אור סי' ז' דפי השקפה ראשונה נראה דיש לתרוץ לחרטה על הקבלה כי יהי' נקל יותר להתחרט על העבר על מה שחטא מלקבל עליו על להבא שלא יוסף לחטוא עוד, כי הקבלה על העתיד תגבל עם מלחמה חזקה נגד היצר, לא כן החטאים שכבר חלפו עברו ואינם

וכבר פסק מהם כח התאווה בקל יניעוהו לבבו להתחרט עליהם ובכן הדעת נותן כי מי שמקבל עליו להיטיב את פעלו לעתיד בודאי עוד יותר מתחרט על העבר, אבל הנסיון יורנו להיפוך, כי החטרה על העבר כבד יותר לפני האדם מהקבלה על להבא, וכמה יראי אלקים יתנו אל לבם להיטיב את מעשיהם וכו' ועם כל זה יודעים בנפשם כי לא ירגישו בערך זה חרטה על העבר, או כי לא ירגישו חרטה כלל ומבאר שם בארוכה בנוגע להחטאים שעבר שכבר נעשו לו כהיתר וכו' והאדם יודע בנפשו כי לא ירגיש דאגה ויגון בלבבו על החטאים שעבר, אף כי יקבל עליו להבא לשוב ולעשות עי"ש, ועפ"ז מבאר ג"כ הסדר בהרמב"ם דייעיד עליו יודע תעלומות כתב אחר הענין שיתנחם על העבר, כי אם הקבלה בלבד שיגמור בלבו שלא יחטא עוד אף כי יקבל עליו באמת ובלב שלם כל עוד שלא ירגיש בלבבו חרטה גמורה על העבר הוא נמנע שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם, ורק אחר שיתנחם על שעבר חרטה גמורה, אז יוכל להגיע להמדריגה אשר היודע תעלומות יעיד עליו שלא ישוב לזה החטא לעולם עי"ש.

ולפי המבואר בהשיחה יש לתרץ הסדר בהרמב"ם באופן אחר קצת דרך אחר שיתנחם על שעבר, היינו שהוא מרגיש באמת שהוא אשם בזה ובא מחמת בחירתו החפשית בלי שום אמתלאות כו' אז ה"ז תשובה אמיתית, ורק אז שייך הענין דייעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

י. בהליקוט לי"ט כסלו ש.ז. מבאר דהא דאסור לגלות פנימיות התורה רק בתנאים מסויימים הוא מצד "החפצא" שחלק זה שבתורה בעצם אין צריך להיות בגילוי אלא מצד חשש שזה יכול להזיק אם לא יבינו הדברים על בוריין, וכיו"ב.

ועפ"ז מבאר מה שבדורות אלו צוה לגלות זאת החכמה ובב' אופנים (א) עת לעשות לה' הפרו תורתך משום שנתמעטו הלבבות וכמבואר בקונטרס עה"ח וכו'. (ב) משום הכנה לביאת המשיח שאז לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את הוי' בלבד.

ולכאורה צריך ביאור: דבשלמא אי נקטינן זה

שפנימיות התורה צ"ל בגילוי וכו' הוא מצד ה"חפצא" דפנימיות התורה וע"ד "כבוד אלקים הסגר דבר" וכמובא בהמכתב דכ"ק אדמו"ר נ"ע הובא בהערה שם. אזי שפיר הלשון "עת לעשות לה" הפרו תורתך" ובעצם הענין דגילוי פנימיות התורה הוא ע"ד "הפרו תורתך" אבל בכל זאת צריך לגלות בגלל ה"עת לעשות לה" שנתמעטו הלבבות וכו' אבל לפי הביאור בהשיחה הכי בעצם אין שום חסרון בעצם בגילוי פנימיות התורה ורק שיש סיבה צדדי לא לגלות וא"כ מכיון שעכשיו בטלה הסיבה ואדרבה הסיבה לא לגלותו בדורות הקודמים הוא עכשיו סיבה כן לגלותו וא"כ איך מתאים הלשון עת לעשות לה' הפרו תורתך"?

ועוד צ"ב דלכאורה מהמשך יכולים להבין שבעצם ע"י גילוי פנימיות התורה יש מקום לחשוש שזה יזיק וכו' ורק מכיון שלאידך עכשיו בדורות האחרונים יש חשש במה יקרה אם לא יגלוהו ובגלל זה כדאי לגלות ז. א. מצד אחד יש סברא שזה יזיק ולאידך יש סברא שיועיל והסיבה שיועיל יותר גדול מזה שיזיק וממילא מוכרח הגילוי.

אבל לכאורה דבר פשוט שא"א לומר על חסידים שיש איזה שהי' מקום שזה יזיק ובטוח שזה רק יועיל וכפי שרואים במוחש וא"כ עוד יותר צ"ב בהשאלה הקודמים איך מתאים ע"ז הלשון עת לעשות לה' הפרו תורתך.

קבוצה מאנ"ש לומדי השיחות
- הרב א. מ. דייטש -
יו"ר

יא. לקו"ש ח"ב עמ' 417: כתוב "אין חג הסוכות זלינען פאראן כמה מצות ... פונדעסטוועגן ווערט אנגערופן דער לויט ע"ש סוכות ... אילנער פון די טעמים איז, ווייל עס איז דא א מעלה אין מצות ישיבת סוכה אויף נטילת ד' מלנים, וואס מצות סוכה איז פארבונדן מיט כל ימי החג ... פון ערשטער רגע משקידש החג ... אבער בלי נטילת ד' מלנים הויבט זיך אן זילנער חיוב ערשט אין דערפרי".

ולהעיר מרש"י סוכה לג: ד"ה ה"ג כי הלכך אפי' דחוי מעיקרא אין כאן עד שיקדש עליו היום ועודנו בפסולו דכיון דמטא זמן מצוה ולא חזי ל' מקרי דחוי אבל מקמי הכא לאו דחוי הוא עיל"ש.

הילינו, משמע שמצות נטילת ד' מינים מתחלת מיד משקדש היום.

וכ"כ בלקו"ש שם עמ' 425: "די שמחה פון סוכות איז פארבונדן מיטן לולב וואס דאס הויבט זיך אן פון **ביינאכט משיקדש היום** ובהע' 31 ציין לרש"י הנ"ל.

ואו"ל בפשטות **דעצט** מצות נטילת ד' מינים מתחלת כבר משקדש היום, אבל **קיומה בפועל** הוא רק מהבוקר, ולכן בעמ' 417 יכול לחלק בין מצוה זו למצות ישיבה בסוכה, שמצות ישיבת סוכה קיומה **בפועל כבר ברגע הראשון משא"כ מצות נטילת ד' מינים - קיומה היא רק בבוקר אבל עצ"ע הל' : "הויבט זיך אן זייער חיוב** ערשט אין דערפרי" דמשמע עצם החיוב, ולא זמן הקיום בפועל.

*

לב. בגליון תי"א כתב הרב שדב"ו ע"מ שמבואר בלקו"ש ח"ד עמ' 1154 שכשם שבזה"ז נפעל בלוה"כ הקשר העצמי דעצה"נ עם עצמו"ה ע"י הכה"ג, כמו"כ נפעל עכשיו ע"י החמש תפלות שכו"א,

וכתב הנ"ל שהכוונה בהשלחה היא שליו"כ פועל כאו"א מישראל ענין גדול יותר גילוי הקשר דעצה"נ עם עצמו"ה באופן **פנימי** אפ"ל ממה שפועל הכה"ג גילוי רק באופן **מקיף** ומבילא ע"ז פס' וכל אדם **לא להי'** באוה"מ, היינו, שפעולת הכה"ג בישראל היא באופן מקיף. עכת"ד.

וצ"ל מנין לו חילוק זה, וכמו"כ - היכן כתוב ענין הנ"ל בפסוק שמבילא?

והנה בלקו"ש חלק ח"י עמ' 208 כתוב: און דורך דער כניסה פון כה"ג בלוה"כ אין קה"ק איז ער ממשיך ... אין די מדרגות פון אידן ווי זיי זיילנען אין זייער **פרטיות דיקע דרגות הקדושה**, ובח"כ עמ' 360 כתוב: וואס די כניסה פון כה"ג ביום הכפורים לקדה"ק גיט דעם כח און איז מאיר אין דער עבודה פון יעדער אידן בכל ימי השנה ביז אין **מחשבה דיבור ומעשה** ובהע' 10 כתוב: כמובן מזה שעבודתו בקדה"ק מדברת על כאו"א מבנ"י **במחדו"מ שלהם**. ובפרט ע"פ המבואר בכ"מ...שכפרת תשובה ליה"כ היא תשובה

שלמה שזדונות נעשו לו כזכיות. ע"כ.

ומכ"ז משמע שמה פעולת הכה"ג בישראל היא באופן פנימי, ודלא כמ"ש הנ"ל.

הת' צבי מ. אהרונוב
תות"ל קרית גת

יג. בלקו"ש חלק ז' שיחה לחג הפסח מתרץ כ"ק אד"ש
קושית העולם על הטעם דלא גזרו שמא יעבירנו וכו'.

בהערה 7 שם כתב "עוד תירוץ בהעמק שאלה שם, שבלילה אין דרך לצאת כ"כ, ומשום הכי לא גזרו במצה וכו' שהן בלילה וכו'".

אבל קשה לומר כן, כי בכדי לצאת ל"ח מצה וכו' בודאי ילך לבקי גם בלילה ובפרט שהוא ליל שימורים? ע"כ לה"ק.

יש להעיר ממ"ש השע"מ בפ"ב מהלכות שופר ה"ו שכתב להביא דגים בלילה איכא גזירת שמא יעבירנו שהבלא שם קושית א' שהקשה לטעם הר"ן ז"ל דמשום הכי לא גזרו על מילה בשבת משום באין זה אלא מצוה בליחיד ואין הכל טרודים דא"כ אמאי גזרו בטבילת כלים ותירץ השע"מ דטעם הר"ן לא שייך אלא במצות שנוהגים רק ביום משו"ה בליחיד לא שייך למיגזר באחרים לזכרהו משא"כ טבילת כלים דשייך גם בלילה איכא הגזירה גם בליחיד ע"ש.

ועיין באריכות בספר ציץ הקדש בקונטרס אחרון סימן נ"ה שמביא העמק שאלה וכותב עליו בהשעה"מ הנ"ל חולק על העמק שאלה והוסיף עוד קושיות על העמק שאלה.

הת' נח שמחה פאקס
תות"ל 770

פ ש ו ט ו ש ל מ ק ר א

טו. בפרק מד פסוק יח ויגש אליו וגו' דבר באזני אדני
יכנסו דברי באזניך, כ"ה לשון רש"י בדפוסים שלנו.

וכבר עמד כ"ק אדמו"ר שליט"א בלקו"ש חלק כ' למה
מעתיק רש"י תל' ויגש אליו, וכן עוד כמה קושיות ע"ש.

הנה בדפוס רומי הגי' "ויגש אליו יהודה נגש אליו
לפיוס והגשה לשון קבילה כמו ויגשו בני יהודה אל יהושע
בגלגל, באזני אדוני יכנסו דברי באזניך".

הרב אהרן חילטריק
- תושב השכונה -

טז. בפסוק (מד, כז): ...אתם ידעתם כי שנים ילדה לי
אשתי.

עיינן ברמב"ן, וז"ל: אם לאמר שהוא יחיד לאמו מה
טעם בזה שתרד שיבתו ברעה שאולה אחרי שיש לו כמה בנים
רבים ובני בנים ואמו כבר מתה לא תבכה עליו בפניו אבל
הטעם כי יעקב לא לקח אשה מדעתו רק רחל וזה טעם ילדה
לי אשתי כי לא נולדו לי מאשה אשר היא אשתי ברצוני רק
שנים . . . ולכן יקדים הכתוב רחל ללאה וכלאה אשר
בנו שתיהם את בית ישראל ויקרא לרחל וללאה השדה (עיינן
בפירש"י בפרשת ויצא ד"ה ויקרא לרחל וללאה (לא, ד),
הכותב) . . . ואמרו המפרשים כי לכך לאמר בסדר הזה **בני
רחל אשת יעקב** כי היא תקרא אשתו באמת בלא מרמה, עכ"ל.

עיינן בפירש"י ד"ה בני רחל אשת יעקב (מו, יט):
ובכולן לא נאמר בהן אשת אלא שהיתה עיקרו של בית,
עכ"ל.

וצריך להבין, לכאורה הי' יכול רש"י לפרש זה (גם)
בפסוק **דידן** על דרך שפירש כאן הרמב"ן, שבאמת שאלת

הרמב"ן הוא שאלה בפשטות הכתובים. *

עוד צריך להבין בנוגע לרש"י הנ"ל:

(א) למה מעתיק תיבת "בני" מן הכתוב.

(ב) יש כאן עוד שינוי, שאין רש"י מתעכב על זה, והוא:

בכל השבטים נזכרו הבנים **תחילה**, ואח"כ אומר הכתוב: "אלה בני לאה" (מו, טו), "אלה בני זלפה" (מו, יח), "אלה בני בלהה",

משא"כ בנוגע לבני רחל, **מתחיל** הכתוב, בני רחל ואח"כ מונה יוסף ובנימין ותולדותיהם.

ולמה חוזר הכתוב לאחר שנמנו תולדות יוסף ובנימין פעם **שנית**: "אלה בני רחל" (מו, כב). **

ומצינו גם במקום אחר בפירש"י שרש"י מתעכב על השינוי שיש בכתוב בין (תולדות) רחל לשאר אמהות (ותולדותיהן), והוא: בפירש"י בפרשת וישלח ד"ה נגש יוסף ורחל (לג, י), וז"ל: בכל האמהות נגשות לפני הבנים אבל ברחל יוסף נגש לפני וכו', עכ"ל.

* לכאורה שם הוא הרבה יותר מוכרח מכאן ששם הרי רחל חלוקה ושונה מכל שאר נשיו משא"כ כאן מה שקורא לרחל אשתי אין בזה שום אי הבנה.

** אולי ל"ל שזה גופא הוא מה שרש"י בא לתרץ (וכמבואר ריבול פעמים שרש"י אינו כותב הקושליא וכו') וכן כאן שקשה לרש"י קושליא הנ"ל, וע"ז בא התירוץ דהטעם של כופל הל' כאן הוא מאחר "ובכולן לא נא' וכו' שהיתה עיקרו של בית", ומאחר שהיא היתה עיקרו של בית מובן שחשובות נוספת נודעת לבני רחל.

המערכת

ועל דרך זה היל' לו לרש"י להתעכב בשינוי הנ"ל שיש
בפרשתינו.

עוד דבר, מה שצריך להבין בנוגע למנין בני ישראל
בפרשתינו, הוא:

בכל השבטים מתחיל הכתוב למנות: "ובני שמעון"
"ובני לוי" "ובני יהודה", ואינו מונה **שמעון** ובני
שמעון, **לוי** ובני לוי, **יהודה** ובני יהודה, וכו'.

משא"כ בנוגע לראובן אומר הכתוב: ...בכר יעקב
ראובן, וממשיך (בפסוק שאחר זה) ובני ראובן וגו'.

ולכאורה בהתאם לכמו ששאר השבטים נמנו, כן היל'
צריך לראובן להמנות, דהילינו:

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה יעקב ובניו
בני ראובן וגו'.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

לז. בפרש"י ד"ה והורדתם את שיבתי וגו' (מד, כט):
עכשיו כשהוא אצלי אני מתנחם בו על אמו ועל אחיו ואם
למות זה דומה עלי ששלשתן מתו ביום אחד, עכ"ל.

לכאורה אינו מובן, שהרי גם בפרשת מקץ כתיב (מב,
לח): ...והורדתם את שיבתי בלגון שאולה.

ולמה אין רש"י מפרש שם, מה שמפרש כאן. *

* בפ' מקץ (מב, לח) כשיעקב אמר וקראהו אסון וגו'
והורדתם מובן בפשטות שאם בנימין למות בדרך הנה
והורדתם וגו', משא"כ כאן בטענת יהודע ליוסף שירשה את
בנימין לשוב אל אביו הרי לבנימין לא קרה - לפועל - שום
אסון רק הוא גר במצרים ולמה א"כ "והורדתם ברעה שאולה"

עוד ענין שצריכים להבין הוא:

מצינו בפסוק (כט) כשספר יהודה ליוסף דברי יעקב
כתיב: ... והורדתם את שבת **ברעה** שאולה.

ואח"כ פסוק (לא) **חזר** יהודה **עוד הפעם** ואמר:
.. והורידו עבדיך את שיבת עבדך אבינו **ביגון** שאולה.

והנה נוסף לזה שאינו מובן למה חזר יהודה עוד
הפעם על זה.

צריך להבין:

לכאורה ה' צריך להיות בסדר הפוך: בפסוק (כט)
כשספר יהודה ליוסף את דברי **יעקב**, שם ה' לו לומר:

ע"ז מפרש רש"י "עכשו כשהוא **אצלי**" שזה גופא שהוא נמצא
אצל יעקב יש הנחמה משא"כ אם יהי' במצרים זהו מה
שיהודה הסביר ליוסף משא"כ יעקב שהוא פחד שבנימין לפועל
ימות, ע"ז ממשיך רש"י "ואם ימות זה וכו'" שזהו מה
שיעקב אמר לבניו.

ואולי ע"פ הנ"ל יכולים לתרץ השאלה האחרת למה ככל
ושינה יהודה הלשונות "יגון" "רעה", הפי' של יגון הוא
מצב של צער ואבלות ולכן אמר יעקב כשיודע שקרה אסון
לבנימין ירד שאולה במצב של "יגון" ואבלות שימות מתוך
צער ותל' "רעה" הפי' שהמצב לא טוב אבל לאו דוקא
שמתאבלים על זה א"כ כשיהודה לא רצה שבנימין ישאר
במצרים אמר ליוסף מן הקל אל הכבד שאם בנימין לא ישוב
ליעקב אף אם יעקב ידע שנשאר במצרים, אף שאולי לא
יהי' יגון, אבל סוף סוף ימות "ברעה", מאחר שבנימין
אין אצלו אבל המשיך יהודה, מאחר שנפשו קשורה בנפשו
הנה מיד כראותו כי אין הנער ומת וכפרש"י מצרתו וא"כ
ירד ביגון שאולה לא רק ברעה, ודו"ק.

"בליגון שאולה", שזה היל' לשונו של יעקב בפרשת מקץ (מב, לח).

ולמעשה, כשאמר דברי יעקב אמר: "ברעה שאולה".

ואח"כ כשחזר יהודה על זה בפסוק (לא) אז דוקא אמר: "בליגון שאולה".

הת' אליהו מיכל הלוי לאבקאווסקי
- תלמיד בישיבה -

חל. בפירש"י ד"ה כל עבדך ערב את הנער (מד, לב): וא"ת למה אני נכנס לתגר יותר משאר אחי הם כולם מבחוץ ואני נתקשרתי בקשר חזק להיות מנודה בב' עולמות, עכ"ל.

עלין בשפתי חכמים, וז"ל: וא"ת והא פירש"י לעיל וחטאת לך כל הימים בעוה"ב והכא פל' בב' עולמות * וז"ל דהא יהודה בכאן היל' מספר הדברים שדבר עם יעקב וא"כ כך היל' לו לומר וחטאתי לך כל הימים אלא ע"כ צ"ל וחטאתי לאבי הוא בעוה"ז בהיות אבי קיים וגם לעולם שכולו יום דהיינו בעוה"ב, עכ"ל. **

* אולי א"ל ההבדל בדבר בין מה שיהודה אמר ליעקב ובין מה שיהודה אמר ליוסף, כשיהודה אומר ליעקב שמקבל עליו אחריות של בנימין אין מקום (כ"כ) לומר ליעקב שיחטא לו בעוה"ז כל בלל אמירתו הרל מובן שבהרגש יעקב וגם בהרגש יהודה אם לא ימלא אחריותו להחזיר לו בנימין בודאי ובודאי יחטא נגד יעקב, וכל החידוש הוא שיחטא ליעקב גם בעוה"ב משא"כ כשיהודה רצה להסביר ליוסף תוקף התקשרותו בענין זה, מאחר שיוסף לא היל' בעובי הקורה כלל וכלל, היל' צריך להדגיש ליוסף שיהודה יחטא ליעקב בב' עולמות גם בעוה"ז.

* ועל' ג"כ בגו"א.

והנה תירוץ זה הוא לכאורה דחוק מאד מכמה טעמים:

(א) למה לא פירש רש"י זה בפירושו, שהפירוש של "וחטאתי לאבלי" הנאמר בפסוק זה הוא בעוה"ז, ו"כל הימים" פירושו לעוה"ב, וכי סמך שהבן חמש למקרא יבין זה מעצמו?

(ב) מהו החילוק: ש"וחטאתי לאבלי" הנאמר בפסוק זה, פירושו (לפי השפתי חכמים) בעוה"ז (כלשונו: "בהיות אבלי קיים"), משא"כ מה שנאמר בפרשת מקץ (מג, ט): "...וחטאתי לך (כל הימים)" מפרש רש"י (רק) לעוה"ב, והרי גם שם יכולים לפרש (לפי השפתי חכמים) "לך" - "בהיות שאתה קיים", דהיינו בעוה"ז.

(ג) למה באמת לא פירש רש"י למה אמר יהודה בפסוק זה . . . אם לא אביאנו אליך וחטאתי לאבלי וגו', ולא אמר "לך".

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

יט. בפרק מה פסוק ד': גשו נא אלי פרש"י "ראה אותם נסוגים לאחור [צ"ל לאחוריהם - כ"ה במזרחי ועוד] אמר עכשיו אחי נכלמים קרא להם בלשון רכה ותחנונים והראה להם שהוא מהול" עכ"ל.

בפירש"י יש כמה קושיות:

(א) הפל' "והראה להם שהוא מהול" אולי היל' ישמעאל שאף הם מהולים - ע"ז עמדו כמה מפרשים כמו החזקוני תירצו שיש הפרש בין נילמול לשמונה ימים לנימול ל"ג שנים, במושב זקנים הקשה באופן אחר וכ' שגם המצרילים מלו ומתנץ שרק הענינים מלו, ועוד פל' שהראה הוא בן אברהם ויצחק.

בתורה שלמה כאן אות יז מבלי בשם ספר לבנת הספיר שהראה שהוא "נולד" מהול שאינו כמילת בשר ודם.

ב) מה מכריח לרש"י שמפרש הדרש שהראה להם שהוא מהול, אף שהמזרחי (מובא בשפתי חכמים) רוצה לפרש שהדיוק מתי' "גשנו נא אלי", אבל לפי פשוטו אפשר לפרש כיוון נבהלו מפניו נסגו לאחור, כמו שפירשו בכמה מדרשים (מובאים בתורה שלמה), והרד"ק שמפרשים כפשוטו שקרא להם שיגשו אליו ולא לפחדו ממנו, והרד"ק מוסיף "ותדרש שהראה להם ברית מילה למען יאמינו לכל הדברים שדבר אליהם". אבל גם לפי' זה קשה שהרי היל' לספר להם חלומותיו, או דבר סימן אחר שרק אחרים יודעים, שזה היל' סימן יותר מובהק, ולמה פירושו שהראה לכם ברית מילה, ואין זה שייך למה שמבואר לעיל כד, ב אצל אברהם ואליעזר, כיון שרש"י אינו מביא שכי"ה במדרש, ראי' שדעתו הוא פשוטו של מקרא.

האמרי שפר מפרש שברש"י ישנו פל' א' לפי פשוטו, והב' לפי הדרש, והוא פל' בפני עצמו, ע"ש האריך וכן מה שמביא שם בשם רבינו בחי.

אבל הנחלת יעקב מפרש ששני הפירושים קשורים זה לזה ע"ש, וראה במזרחי לקמן מה, יב ובגור ארל' שם.

הרב אהרן חילטריק
- תושב השכונה -

כ. בפרשתינו מה, ט: מהרו ועלו אל אבי גו' מפרש רש"י בד"ה "ועלו אל אבי": ארץ ישראל גבוה מכל הארצות.

וצלה"ב:

והלא מפללי רש"י הוא, שמפרש ענין אבות מלה בהזמנות האשונה שבה נתקל הלומד בענין זה.

* ולא פל"ז * אמאי ממתין רש"י עד פסוק זה לפרשו, ולא בפסוקים אחרים, שהוזכר בהם ענין העלי' מחו"ל

הערה: * ועל' לבוש האורה: ידוע כי הושגה מלשון אשתי המערכת

לא"י. וכגון בפ' מקץ (מד, כד) כי עלינו אל עבדך גו'.
ועלין גם בס"פ מקץ (מד, יז) ואתם עלו לשלום אל
אביכם.

ועד"ז בפרשתינו ובפ' מקץ הוזכר ריבוי פעמים ל'
ירידה מא"י לחו"ל.

ושנית: למה מעתיק רש"י התיבות "אל אבי".

הת' אליהו סימפסאן
- תלמיד בכתה ג' אהלי תורה -

כא. בפרק מה פסוק יב: והנה עיניכם ראות, פרש"י
בכבודי ושאני אחיכם שהרי אני מהול ככם".

לפי פשוטו יוסף רוצה להוכיח שהוא אחיהם האבוד,
א"כ צ"ע מה בא רש"י שפרש שיוסף אמר "והנה עיניכם ראות
"בכבודי", וגם מה מכריחו לפרשו כן.

המזרחי מפרש שכוונת יוסף היל' אמת מה שהבטיח
לאביו שירד למצרים וכלכלתי אותך וביתך, ע"ש, אבל
לפירושו קשה שהרי זה מבואר בפסוק הבא "והגדתם לאבלי את
כל כבודי".

ואולי קשה לרש"י כמו שמבאר באמרי שפר, וגזר אר"י
שהפסוק מבאר שדיבר עמהם בלשון הקודש, אם כן היל' צ"ל
"והנה אזניכם שומעות" לכן מפרש רש"י עיניכם שהראה להם
כבוד ושהוא מהול, אבל גם לפירוש זה קשה מה שליכות
הכבוד לכאן. וראה בדברי דוד להט"ז, (מובא בשפת
חכמים).

הרב אהרן חילטריק
- תושב השכונה -

כב. בפרק מה פסוק יד: ובנימין בכה על צואריו פירש"י
על משכן שללה שעתיד להיות בחלקו של יוסף וסופו לחרב
עכ"ל.

עמדו המפרשים כמו המזרחי גור ארלי' נחלת יעקב ועוד שהרי "צואריו" גם הוא לשון רבים, ומה חלוק בין צוארי בנימין ובין צואריו.

האב"ע מפרש "צוארי למצא לשון רבים ויחוד", וראה ברש"י מגילה טז, ב ובחידושי אגדות מהרש"א שם, ובאמרי שפר.

וראה במתנות כהונה בענין הגירסא כאן.

הדברי דוד להט"ז הקשה מהפסוק לקמן מו, כט גבי יעקב דכתב ויבק על צואריו.

המהר"ץ חיות במגילה טז, ב הקשה, שהרי ע"פ התורה ה' עתיד ליחרב, ועיקר מצות התורה רק שיבנה המקדש בירושלים כדאמרין בסנהדרין כ, ב שלש מצות נצטוו ישראל . . לבנות להם בית הבחירה, ומיד שיבנה הקדש בירושלים, שוב דין משכן שילה דין במה יש לו, והניח בצ"ע.

הקושיא של מהר"ץ חיות אפשר לתרץ, ע"פ המבואר בלקו"ש חיל"א ע' 116 הערה 3 שלדעת הלחם משנה ריש הל' מלכים שגם לדעת הרמב"ם ועשו לי מקדש קאי על משכן שבמדבר בין שילה ונוב וגבעון ע"ש. (וראה רמב"ן בפירוש התורה קרח טז, כא שמצות בנין הבית נחחליבו מיד עם כניסתו לארץ במי השופטים, אבל הסמ"ג עשין קסג כתב שזמן המצוה לא הגיעה עד ימי דוד, ואכמ"ל).

הנה ברש"י דפוס רומי יש הוספה וז"ל: "ובנימין בכה על צואריו על חורבן שילה שהיה עתיד להנות בחלקו של יוסף ועתיד ליחרב ועל גלות בנימין שעתידה לגלות ראשונה ביד תגלת פלאסר, וכל ישראל יקראו על שם יוסף שני ראשון לכל בית ישראל זהו פשוטו, ומדדשו על צואריו על שני צדי הצואר והם נקראים צואר". בהליכור מבוא גירסא זו בהערות, אבל שעוועל לא העיר על זה. וגם בספר יוסף הלל אינו מעיר.

וע"פ גל' זו מתורצת קושיית המפרשים.

ובענין שכל ישראל נקראים על שם יוסף - ראה

בארוכה בלקו"ש חכ"ה ע' רנב ואילך.

הטעם ש"צואר" מרמז לבית המקדש מבואר בלקו"ש ח"י ע' קמו ואילך.

הרב אהרן חיטריק
- תושב השכונה -

כג. בפירש"י ד"ה וינשק (מה, טו): הוסיף בנשיקה מנשק והולך וכו', עכ"ל.

בכמה חומשים אין פירש"י זה.

אבל בחומשים שנדפס פירש"י זה צריך להבין, למה לא פירש"י זה בפרשת וישלח בפסוק (לב, א): ...וינשק לבניו ולבנותיו וגו'.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

כד. בפירש"י ד"ה ואחרי כן (מה, טו): מאחר שראוהו בוכה ולבו שלם עמהם, עכ"ל.

ובד"ה (שאחר זה) דברו אחיו אתו: שמתחלה היו בושים ממנו, עכ"ל.

וצריך להבין:

למה העתיק רש"י תיבות "דברו אחיו אתו" מן הפסוק, והלא אין מפרש תיבות אלו, ולכאורה הי' לו לפרש הכל בד"ה ואחרי כן, דהיינו:

"מאחר שראוהו בוכה ולבו שלם עמהם שמתחלה היו בושים ממנו".

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

כה. עה"פ (מה, כד) וישלח את אחיו וילכו וגו' ויאמר

אלהם אל תרגזו בדרך מעתיק רש"י אל תרגזו בדרך ומפרש "אל תתעסקו בדבר הלכה שלא תרגז עליכם הדרך. ד"א אל תפסיעו פסיעה גסה, ותכנסו בחמה לעיר. ולפני פשוטו של מקרא יש לומר לפי שהיו נכלמים ה' דואג שמא יריבו בדרך, על דבר מכירתו להתווכח זה עם זה ולומר על ידך נמכר אתה ספרת לה"ר עליו וגרמת לנו לשנאתו".

ולכאורה צריכים להבין:

(א) למה צריך רש"י ג' פירושים. (ב) למה מביא הפירוש המתאים לפי פשוטו של מקרא האחרון, לכאורה צריך להיות קודם. * וכידוע כללנו של כ"ק אדמו"ר שליט"א בענינים אלו.

הת' לייב מ"מ בלאטנער

- תלמיד במתיבתא -

וכע"ז שאל הת' אליהו מיכל הלוי לאבקאווסקי.

כו. בפרשתינו מו, ב: ויאמר אלקים לישראל במראת הלילה ויאמר יעקב יעקב ויאמר הנני, ומפרש רש"י בד"ה "יעקב יעקב": לשון חיבה.

וצריך להבין: אמאי חוזר רש"י על פירושו ללמדנו שכפילת השם מורה שלשון חיבה היא, והלא לעיל בפ' וירא (כב, יא) כתיב "ויקרא אליו מלאך ה' מן השמים ויאמר אברהם ויאמר הנני", וכבר פירש רש"י שם: לשון חיבה הוא שכוּפַל את שמו. הת' אליעזר זלמנוב - תלמיד בכתה ג' אהלי תורה -

* כי לפי פשוטו ה' לו לומר אל תריבו וכיו"ב, וגם מה נוגע מלת דרך, (עי' גו"א) ועוד מאחר שיוסף ראה איך שהאחים התחרטו כ"כ על מכירתו ועשו תשובה שלמה האיך יעלה על דעתו שעכשיו שמצאו אותו והולכים לספר לאביהם וכו'. יתחילו לריב ולהתווכח זע"ז, לכן פי' זה הוא היותר רחוק, ולכן מביאו לאחרונה, ועי' במפרשי רש"י.

המערכת

כז. בפסוק (מו, ד): ...ויוסף ישית ידו על עיניך.

וצריך להבין למה אין רש"י מפרש מה הפירוש בזה. ועיין באבן עזרא, באור החיים ובספורנו, שכולם מפרשים פסוק זה באופנים שונים.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

כח. בפסוק (מז, ט): ...מעט ורעים היו למי שני חלי ולא השיגו את מי שני חלי אבותי בלמי מגוריהם.

עיין ברמב"ן, וז"ל: לא ידעתל טעם הזקן אבילנו מה מוסר הוא שיתאונן אל המלך ומה טעם * לאמר לא השיגו את מי שני חלי אבותי כל אולי עוד ישיגם ויחיל' יותר מהם, עכ"ל.

וצריך להבין, למה אין רש"י מפרש זה.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

כט. בפרק מז פסוק י': פרש"י "ומה ברכה ברכו שיעלה נילוס לרגליו לפי שאין ארץ מצרים שותה מי גשמים אלא נילוס עולה ומשקה, ומברכתו של יעקב ואילך היה פרעה בא אל נילוס והוא עולה לקראתו ומשקה את הארץ, תנחומא".

לעיל מא, ב פרש"י "ונילוס עולה בתוכם ומשקה אותם לפי שאין גשמים יורדין במצרים תדיר כשאר ארצות".

* קושיא זו (עכ"פ) רש"י כן מעיר ע"ז בד"ה ולא השיגו ופי' "בטובה" כוונתו דשנים שחי ע"ע לא היו בטובה כמו שנות אבותיו בימים שלהם, אבל לא שלא השיגו בשנים כמו שפי' הרמב"ן.

המערכת

וראה רש"י לקמן נ, ג "לפי שבאה ברכה לרגלו שכלה הרעב והיו מי נילוס מתברכין".

וראה בגור ארי' שלא היה נס מפורסם לעובד ע"ז, וראה במזרחי שמפרש שברש"י ב' פירושים:

(א) שהיא שאלת שלם כדרך כל הנפטרים מלפני שרים,

(ב) והוא ממדרש תנחומא שהיא ברכה ממש.

בספר אמרי שפר שיש בתל' "לרגליו" ב' פי' א) בשבילו. ב) שיעלה נילוס למקום דריסת רגליו של פרעה. ע"ש.

המקור לרש"י הוא תנחומא נשא, אבל בתנחומא שלפנינו ליתא תל' "ומברכתו של יעקב ואילך. . ומשקה את הארץ" ליתא שם. וכבר העירו שלא מצאו מקור לדברי רש"י, ובתורה שלמה מוסיף "ואולי זה פירושו הוא לפ"ד התנחומא".

אבל בדפוס ראשון, ובדפוס ליסבון ליתא כל הקטע. וכנראה שזה הוספה.

הרב אהרן חיטריק
- תושב השכונה -

ל. בפסוק (מז, כו): מלבד נשי בני יעקב וגו'. צריך להבין: למה לא נזכרו שמות נשי בני יעקב בשום מקום בחומש.

ולמה שמות נשי עשו שהי' רשע נזכרו כמה פעמים בחומש,

ועיין בפירוש"י סוף פרשת תולדות ד"ה על נשיו, וז"ל:

הוסיף רשעה על רשעתו, ואעפ"כ נזכרו שמותם כמה פעמים בחומש. ושמות נשי בני יעקב שבודאי היו צדקניות

כבעליהו, (לדברי רבי יהודה שאחיות תאומות נולדו עם כל שבט ושבט ונשאום), ועכ"פ בודאי לא היו רשעיות כנשי עשו (לדברי רבי נחמ"י שכנעניות היו).

(ועיין בפירש"י בפרשת וישב ד"ה וכל בנתיו (לח, לה)) ואעפ"כ לא נזכרו שמותם אף פעם אחת.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

לא. בפרק מז פסוק כז: ויאחזו בה פירש"י "לשון אחוזה" וראה בלקו"ש חט"ו ע' 405 ואילך. ובשיחת ש"פ ויגש תשמ"ז.

בדפוס רומי הגי': "ולאחזו בה קנו בתים ונחלות ועשו אחוזות, ויפרו וירבו על העתיד".

לפלא שברלינר ושעוועל ובספר יוסף הלל לא העיר ע"ז.

הרב אהרן חיטריק
- תושב השכונה -

לב. עיין בגליון יא (תכ) אות כא בפירש"י ד"ה גרתי (לב, ה): ... ד"א גרתי בגימטריא תר"ג כלומר עם לבן הרשע גרתי ותר"ג מצות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים, עכ"ל.

ושאל הרב מ.ל. וז"ל: מהו הפלוס לעשו, שמר תר"ג מצוות? מה איכפת לעשו אם יעקב כן שמר או לא שמר תריג מצוות"? עכ"ל.

ואולי אפשר לתרץ על פי פירש"י בפרשת תולדות ד"ה וה' כאשר תריד (כז, מ) וז"ל: לשון צער ... כלומר כשעברו ישראל על התורה ויהי' לך פתרון פה להצטער על הברכות שנטל ופרקת עלו וגו', כעכ"ל.

ולפני זה מובן למה אמר יעקב לעשו ששמר התרי"ג מצות שרצה יעקב שידע עשו "שאין פותחין פה" ועוד לא בא הזמן "לפרוק עולו".

ואף שרש"י פירש בד"ה גרתי הנ"ל, וז"ל: אינך כדיא לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני הוה גביר לאחריך שהרי לא נתקלימה בי, עכ"ל. הרי רש"י אומר על פירושו השני, ד"א.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

רשימת ביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירש"י דפ' ויחי

נת' בהתוועדות	ד"ה	פרק ופסוק
ויחי תשכ"ה (1)	ויחי יעקב.	זז, כח
י' טבת. ויחי תשמ"א (2)	שם.	שם
ויחי תשכ"ז	ולשתחו ישראל.	מז, לא
שם	על האש המטה.	שם
שם	ולתחזק ישראל.	מח, ב
ויחי תשמ"ז	ולרא ישראל.	מח, ח
ויחי תשכ"ה (3)	ואגידה לכם.	מט, א

שם	שם.	ל' טבת. ויחל תשמ"א (2)
מט, ג	יתר שאת.	ויחל תש"ל (4)
שם	ויתר עז.	ויחל תש"ל (4)
מט, ד	פחז כמים.	ויחל תש"ל (4)
שם	אל תותר.	ויחל תש"ל (4)
מט, ה	שמעון ולוי אחים.	ויחל תשמ"ז
מט, ו	כי באפם הרגו איש.	ויחל. וארא תשכ"ז (5)
מט, ט	מטרף.	ויחל תש"ל (6)
שם	בני עלית.	ויחל תש"ל (6)
מט, כז	בנימין זאב יטרף.	ל' טבת תשד"מ (7)
מט, כח	איש אשר כברכתו ברך אותם.	ל' טבת. ט"ו טבת תשד"מ (8)
מט, לג	ולגוע ולאסף.	ויחל. שמות תשמ"ו

נ,ה	אשר כריתי לל.	ויחי תשלי"ב (9)
נ,יג	וישאו את בניו.	ויחי תשכ"ח (10)
נ,כג	על ברכי לוסף.	ויחי תשכ"ה (11)

1. שם 423 ואילך. 2) כ 228 ואילך. 3) י 167 ואילך. 4) טו 439 ואילך. 5) ה 251 ואילך. 6) טו 440 ואילך. 7) לקו"ש חכ"ה שיחה ב' לפ' ויחי (275 ואילך). 8) לקו"ש חכ"ה שיחה ג' לפ' ויחי (285 ואילך). 9) טו 459 ואילך. 10) ה 261 ואילך. 11) כ 243 ואילך.

נערך ע"י הרב לוסף יצחק שגלוב
- תושב השכונה -

ח ס י ד ו ת

לד. בקונ' חנוכה תשמח בסוף 'אות ז' מבאר דהעלם דשמן הוא עוד למע' מההעלם דיין ומיס דשמן אינו ראוי לשתי' כלל וברוחניות דשמן הוא ח"ס שלמעלה מהגילוי דבינה וגם מהגילוי דחכמה עילי"ש. דלכאורה מזה מובן דהענין דשמן (רזין דרזין) הוא העלם שלמע' מבחי' גילוי (וכמו שאומר לפני"ז בהמאמר).

ז.א. שאינו נתפס בהשגה כלל. והנה עפ"י ז' לכאורה אינו מובן מ"ש באות ח' בענין שמן וז"ל "שגם הם (רזין דרזין) באלים בגילוי שכלי, ועד שהם מתלבשים באותיות" עכ"ל. שמזה משמע דענין השמן (רזין דרזין), כן נתפס בהשגה והוא לכאורה להיפוך ממה שנתבאר עד עתה.

ואולי א"ל בזה ע"ד כמו שהוא בגשמיות דשמן כמו שהוא בפני עצמו אינו ראוי לשתי וכו' אבל כשמערבים אותו עם שאר מאכלים הנה אדרבה נותן טען לשבח בהמאכלים וכו' אבל אין מברכים על השמן מאחר דעיקר (מה שנגרש) הוא המאכל וכו'.

עדי"ז י"ל ברוחניות שהגילוי דשמן (ח"ס) כמו שהוא מצד עצמו א"א לבוא בגילוי ממש כמו אלא שמדרי' זו דח"ס בא בלבדושי השגה, ומה שתופסים בפועל ובעיקר הוא ההשגה (שהיא למטה מח"ס) אלא שמרגישים שיש בה גם מענין ח"ס (ע"ד ההפלאה שבשכל וכדו') אבל מדרי' ח"ס כמו שהוא מצד עצמה א"א להתגלות, להיות נתפס בשכל הגלוי של האדם.

ומזה באים להחידוש והמעלה של "אור" הנעשה מהשמן (כמבואר באות ט' ובהערה 59) שהאור עצמו הוא האור המאיר, ז.א. שהאור עצמו שהוא למע' משמן (ח"ס) ואפי' מריח מ"מ הוא בא בהתלישבות וכו' ונקודת הביאור בזה אולי י"ל כי כל דבר שמוגדר באיזה ציור שנמצא דהציור הזה תופס מקור אצלו והוא מגבילו ומגדירו. א"א לבוא ולהתגלות במקום שאינו כלי לענין זה, ולכן ענין השמן מאחר שהוא מוגדר בגדר חכמה סתימאה עכ"פ לכן א"א לו לבוא כמו שהוא בחכמה הגלוי וכו' מאחר שחכמה הגלוי'

ר מ ב " ם

לה. דברים שלא צויין להם מקור עדיין בספר מ"מ על הרמב"ם או שצויין ועדיין צ"ע בזה

הל' שבת פרק ט'

ה"ה - חצי בישול.

ה"ו - או המחמם את המתכת עד שתיעשה גחלת הרז זה תולדת מבשל, עיין מרכה"מ שכתב שמקורו מגמ' שבת עז,ב: האל מאן דשדא סכתא לאתונא וכו' (ודלא כמש"כ המגיד משנה דגמ' הנ"ל היא מקור לדין דהמבשל כלי אדמה וכו' שבהלכה זו עיל"ש) וצ"ע בזה, ועיין צפע"נ לפלי"ב ה"א.

פרק י"א

ה"ב - אבל המשים וכו' (עד סוף ההלכה - וראה לח"מ).

ה"ו - המפרק דוכסוסטוס מעל הקלף הרז זה תולדת מפשיט וחליב.

ה"ז - וכן המוחק את הרשום לתקן הרז זה תולדת מוחק וחליב.

שם - חרשי העצים שמעבירין חוט של סיקרא וכו' (עד סוף ההלכה).

פרק יב

ה"ד - המוציא משאוי על ראשו אם ה' משאוי כבד וכו'. צ"ע מאין הוציא החילוק בין משאוי קל למשאוי כבד, דבגמ' (שבת צב,א ואילך) לא הובא חילוק זה. ועיין מרה"מ שכתב שמוכח כן משבת ח,ב: המעביר חפץ מתחלת ד' לסוף ד' ברה"ר אע"פ שהעבירו דרך עליו וכו' (כפ"י הרמב"ם בסוף ההלכה כאן) וכן מב"מ קה,ב.

הלכות חמץ ומצה

פרק ב'

ה"ח - ואם מצא אותה הפת שנטלה העכבר ונכנס אינו צריך בדיקה.

פרק י"ג

ה"ב - ואף על פי שלא הניח החפץ במקום שהוא עומד בו הואיל והוא בידו הרלי הוא כמונח בארץ, רש"י ב, א (במשנה) ד"ה או שנטל פליג ע"ז וס"ל דצריך להיות נחה בארץ, וראה שפ"א שם, תוצאות חלים ס"ז סק"א (צולינו בספר המפתח בסוף הוצאת פרנקל), וצל"ע בסוגיות המ"מ למצא היסוד לשיתת הרמב"ם.

ה' תעניות פ"א

ה"א - לזעוק, עצם הענין דצעקה בתענית אל' בגמ' וכו', אבל מל' הרמב"ם משמע שהוא מצות עשה ולע"ע לא מצאנו הא מנ"ל. וראה בהשגות הרמב"ן לסה"צ מ"ע ה' (בסוף דבריו).

הט"ז - וכן אם היו מתענין על כל צרה, במשנה (תענית ט) ובגמרא (כה ע"ב) מדובר על גשמים ובמגיד משנה: "וסובר רבינו דה"ה בכל צרה שהצבור מתענין". ולומתק יותר אם ימצא מקור מפורש לזה כיון שהראב"ד מחלק בין גשם לכל צרה.

פרק ג'

ה"ז - ובתפלת מנחה - כן למד הרמב"ם בפשטות הגמ' כמ"ש במ"מ, ולומתק אם ימצא מקור מפורש.

פרק ה'

ה"ב - ונכבית גלמן.

מערכת ספר מ"מ על הרמב"ם
- כולל אברכים -
שע"י מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א

ש ו נ ו ת

לו. בשעה"כ פמ"ד סק"ב: ויאמר ג"פ בני אדם כו' ובאבודרהם ומהרי"ל ולבוש נתוספו השתי תבות בני אדם, ע"כ.

ולהעיר שכי"ה ג"כ ברא"ש פ"ח דיומא אות כ"ג. [ולפ"ז צע"ק מדוע השמיט הטור (סתרי"ה) תבות אלו, ועכ"ה ה' לו לומר שאי"ז דעת אביו, ובפרט שמצטט כל שאר לשונו].

הת' צבי מ. אהרונוב
תות"ל קרית גת

לעילוי נשמת

האשה החשובה מרת נחמה רחל ע"ה

(בת הרה"ח ר' חיים יהושע שליט"א)

רייצעס

נפטרה כ"ד ניסן ה'תשמ"ז

ת.נ.צ.ב.ה.

נדפס ע"י

משפחתה שיחיו